

ΛΑΤΙΝΙΚΑ

Β' ΛΥΚΕΙΟΥ

Μάθημα Κατεύθυνσης

- 1. Γενικότερες Οδηγίες διδασκαλίας του μαθήματος**
- 2. Ενδεικτικός Προγραμματισμός 2023-2024**

I. ΣΚΟΠΟΙ – ΣΤΟΧΟΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΛΑΤΙΝΙΚΩΝ

Γενικός σκοπός της διδασκαλίας των Λατινικών είναι η εξοικείωση των μαθητών/τριών με τον λατινικό λόγο μέσω της γλωσσικής ανάλυσης και ερμηνείας επιλεγμένων κειμένων της λατινικής γραμματείας.

Η φιλοσοφία των **Νέων Αναλυτικών Προγραμμάτων** (ΝΑΠ) για τα Λατινικά κινείται σε έξι άξονες:

1. Οι μαθητές/τριες να καλλιεργούν αναγνωστικές δεξιότητες.

Η ορθή ανάγνωση του κειμένου περιλαμβάνει: Εκφραστική ανάγνωση, Ορθό τονισμό των λέξεων, Ορθή προφορά φθόγγων, Χρήση των σημείων στίξης

Το θέμα του **ορθού τονισμού** είναι πολύ σημαντικό, μιας και πολλές φορές συνδέεται με την ορθή αναγνώριση ενός γραμματικού τύπου (π.χ. *pervēnit*: ενεστώτας αλλά *pervēnit*: παρακείμενος / *habēre*: β' συζυγίας αλλά *legēre*: γ' συζυγίας).

2. Οι μαθητές/τριες να μεταφράζουν σε άρτιο νεοελληνικό λόγο το κείμενο.

Οι μεταφραστικές δεξιότητες περιλαμβάνουν: Χωρισμό των περιόδων του κειμένου σε προτάσεις, Αναγνώριση των προσώπων και των χρόνων των ρημάτων, Διάταξη και σύνδεση των λέξεων, Συντακτική αναγνώριση των λέξεων, Ορθή απόδοση του κειμένου σε άρτιο νεοελληνικό λόγο

3. Οι μαθητές/τριες να συσχετίζουν το κείμενο με τον δημιουργό στον οποίο ανάγεται, το ιστορικό πλαίσιο και το συγκεκριμένο του.

Στον άξονα αυτό αναμένεται ερμηνευτική απόδοση του κειμένου με:

- Αναφορά στον χώρο, τον χρόνο, τα πρόσωπα και τα γεγονότα
- Σύνδεση του δημιουργού στον οποίο ανάγεται το κείμενο με το ευρύτερο ιστορικό, κοινωνικό και πολιτιστικό πλαίσιο της εποχής του

Πρόκειται για σημαντική καινοτομία των ΝΑΠ. Τα κείμενα εξετάζονται πλέον σε σχέση με το επικοινωνιακό πλαίσιο στο οποίο ανάγονται, με τον δημιουργό και την εποχή τους. Οι εισαγωγές που προτάσσονται των κειμένων στο σχολικό εγχειρίδιο, φωτίζουν το κείμενο και πρέπει να τυγχάνουν της δέουσας σημασίας. Επίσης, για την αποτελεσματικότερη ένταξη των κειμένων στο ιστορικό, κοινωνικό και

πολιτιστικό τους περιβάλλον, σημαντική είναι και η δυνατότητα συμβολής της Εισαγωγής στην αρχή του βιβλίου της Β΄ Λυκείου, η οποία επίσης πρέπει να αξιοποιείται καταλλήλως.

- 4. Οι μαθητές/τριες να αντιλαμβάνονται τον ιδιάζοντα ιδεολογικό πλούτο της ρωμαϊκής κοινωνίας επισημαίνοντας αξίες των Ρωμαίων που αποτυπώνονται και προβάλλονται στα κείμενα.**

Ο άξονας αυτός σχετίζεται με τον προηγούμενο και επίσης αποτελεί σημαντική καινοτομία των ΝΑΠ. Μέσα από τα κείμενα πρέπει να προβληθεί ο σημαντικός ρόλος της λατινικής λογοτεχνίας στην ηθική, πνευματική και ψυχική καλλιέργεια του ατόμου και να γίνουν κατανοητές τόσο οι αξίες που διέπουν τον κλασικό ελληνορωμαϊκό κόσμο όσο και η συμβολή του τελευταίου στη διαμόρφωση του νεότερου ευρωπαϊκού πολιτισμού.

- 5. Οι μαθητές/τριες να αναγνωρίζουν λέξεις της λατινικής που παρουσιάζουν ετυμολογική συγγένεια με την αρχαία και νέα ελληνική και τις σύγχρονες ευρωπαϊκές γλώσσες και να συνειδητοποιήσουν τον βαθμό επίδρασης της λατινικής στις σύγχρονες ευρωπαϊκές γλώσσες, εμπλουτίζοντας παράλληλα το λεξιλόγιό τους.**

Πρόκειται για μία από τις πιο χρήσιμες πτυχές στη διδασκαλία των Λατινικών, αφού η ενίσχυση συνεκτικών στοιχείων και κοινών τόπων στη γλώσσα συμβάλλει στη διαδικασία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης.

- 6. Οι μαθητές/τριες να κατέχουν τα εκάστοτε διδακτέα γραμματικά και συντακτικά φαινόμενα.**

Η γνώση της λατινικής γραμματικής και του συντακτικού αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για να μπορέσουν να αποδώσουν οι υπόλοιποι άξονες. Απαραίτητη πρέπει να είναι η προσπάθεια διασύνδεσης των γραμματικών και συντακτικών φαινομένων της λατινικής με τα αντίστοιχα της αρχαίας ελληνικής, ώστε να κατανοηθούν καλύτερα (π.χ. η διδασκαλία των γερονδιακών επιβάλλεται να γίνεται σε συνάρτηση με τα ρηματικά επίθετα σε -τέος, η διδασκαλία της αφαιρετικής απολύτου σε συνάρτηση με τη γενική απόλυτο).

Η φιλοσοφία των Νέων Αναλυτικών Προγραμμάτων αποσκοπεί στο να επικαιροποιήσει το μάθημα και να το καταστήσει όσο γίνεται πιο χρήσιμο, συνδέοντάς το με τη σύγχρονη πραγματικότητα.

Βλ. επίσης εκτενέστερο κείμενο στην ιστοσελίδα του μαθήματος (στο ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ), με τίτλο «**Η φιλοσοφία των Νέων Αναλυτικών Προγραμμάτων στα Λατινικά**».

II. ΔΙΔΑΚΤΙΚΑ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΑ

Πασχάλη, Μ. & Σαββαντίδη, Γ. *Λατινικά Β' Τάξη Ενιαίου Λυκείου, Θεωρητική κατεύθυνση*. Εισαγωγή: Νικήτα, Δ. Ζ. Αθήνα: Ο.Ε.Δ.Β. 2000

Πασχάλη, Μ. & Σαββαντίδη, Γ. *Λατινικά Γ' Τάξη Ενιαίου Λυκείου, Θεωρητική κατεύθυνση*. Αθήνα: Ο.Ε.Δ.Β. 2000

Τζάρτζανου, Α. *Λατινική Γραμματική*. Αθήνα: Ο.Ε.Δ.Β.

		<ul style="list-style-type: none"> > Η αιτιατική ως αντικείμενο > Η γενική ως κτητική ή συμπλήρωμα επιθέτων > Το επίθετο ως επιθετικός ή κατηγορηματικός προσδιορισμός ή ως κατηγορούμενο > Η πρόθεση in + αφαιρετική δηλώνει στάση σε τόπο > Η πρόθεση de + αφαιρετική δηλώνει αναφορά > Η απρόθετη αφαιρετική δηλώνει το όργανο > Το όνομα πόλης σε πτώση αιτιατική δηλώνει κατεύθυνση > Η παράθεση <ul style="list-style-type: none"> • Σύνδεση με το ευρύτερο ιστορικό, κοινωνικό και πολιτιστικό πλαίσιο στο οποίο ανάγεται το κείμενο. Ερμηνεία του κειμένου με την προσέγγιση κεντρικών ιδεών του ρωμαϊκού κόσμου που αναδεικνύονται από αυτό.
Μάθημα II: Διδώ και Αινείας	4	<ul style="list-style-type: none"> • Μετάφραση, σύνταξη και ερμηνευτική απόδοση του κειμένου • Επισήμανση κοινών λέξεων και κοινών ριζών της λατινικής γλώσσας με την αρχαία και νέα ελληνική και τις σύγχρονες λατινογενείς γλώσσες • Γραμματικά και συντακτικά φαινόμενα: <ul style="list-style-type: none"> > Τα αρσενικά ουσιαστικά της β' κλίσης που λήγουν σε -us > Κλίση δευτερόκλιτων επιθέτων και προσωπικών αντωνυμιών > Κλίση κυρίων ονομάτων που προέρχονται από την ελληνική > Οι προσωπικές αντωνυμίες ego - tu > Η δεικτική αντωνυμία ille-illa-illud > Η δοτική ως έμμεσο αντικείμενο > Η αφαιρετική του τρόπου > Η πρόθεση cum + αφαιρετική δηλώνει τη συνοδεία • Σύνδεση με το ευρύτερο ιστορικό, κοινωνικό και πολιτιστικό πλαίσιο στο οποίο ανάγεται το κείμενο. Ερμηνεία του κειμένου με την προσέγγιση κεντρικών ιδεών του ρωμαϊκού κόσμου που αναδεικνύονται από αυτό.
Μάθημα III: Η περιπέτεια της Ανδρομέδας	4	<ul style="list-style-type: none"> • Μετάφραση, σύνταξη και ερμηνευτική απόδοση του κειμένου

		<ul style="list-style-type: none"> • Επισήμανση κοινών λέξεων και κοινών ριζών της λατινικής γλώσσας με την αρχαία και νέα ελληνική και τις σύγχρονες λατινογενείς γλώσσες • Γραμματικά και συντακτικά φαινόμενα: <ul style="list-style-type: none"> • Η οριστική ενεστώτα ενεργητικής φωνής της β' συζυγίας • Η δοτική ως συμπλήρωμα ρημάτων που δηλώνουν εχθρική διάθεση • Τα ρήματα placeo και respondeo δέχονται αντικείμενο σε δοτική • Η αφαιρετική της αιτίας • Η πρόθεση cum + αφαιρετική δηλώνει σύγκριση (εκτός από συνοδεία) • Τα επιρρήματα tum, repente, valde ως επιρρηματικοί προσδιορισμοί • Η άμεση αυτοπάθεια • Σύνδεση με το ευρύτερο ιστορικό, κοινωνικό και πολιτιστικό πλαίσιο στο οποίο ανάγεται το κείμενο. Ερμηνεία του κειμένου με την προσέγγιση κεντρικών ιδεών του ρωμαϊκού κόσμου που αναδεικνύονται από αυτό
Μάθημα IV: Τα ήθη των αρχαίων Ρωμαίων	4	<ul style="list-style-type: none"> • Μετάφραση, σύνταξη και ερμηνευτική απόδοση του κειμένου • Επισήμανση κοινών λέξεων και κοινών ριζών της λατινικής γλώσσας με την αρχαία και νέα ελληνική και τις σύγχρονες λατινογενείς γλώσσες • Γραμματικά και συντακτικά φαινόμενα: <ul style="list-style-type: none"> • Τα ουδέτερα ουσιαστικά [και το ουδέτερο των επιθέτων και των κτητικών αντωνυμιών] της β' κλίσης • Η οριστική παρατατικού ενεργητικής φωνής της α' συζυγίας • Η οριστική παρατατικού του ρήματος sum • Η δεικτική - επαναληπτική αντωνυμία is-ea-id • Η αλληλοπάθεια • Η σύνταξη του ρήματος consulto • Η γενική αντικειμενική • Η δοτική προσωπική κτητική • Η αφαιρετική της αναφοράς

		<ul style="list-style-type: none"> • Η αφαιρετική του τρόπου • Η πρόθεση apud + αιτιατική • Η πρόθεση ex + αφαιρετική • Η πρόθεση in + αφαιρετική • Η πρόθεση propter + αιτιατική <p>• Σύνδεση με το ευρύτερο ιστορικό, κοινωνικό και πολιτιστικό πλαίσιο στο οποίο ανάγεται το κείμενο. Ερμηνεία του κειμένου με την προσέγγιση κεντρικών ιδεών του ρωμαϊκού κόσμου που αναδεικνύονται από αυτό.</p>
Μάθημα V: Ένας ‘λάτρης’ του Βιργιλίου	4	<ul style="list-style-type: none"> • Μετάφραση, σύνταξη και ερμηνευτική απόδοση του κειμένου • Επισήμανση κοινών λέξεων και κοινών ριζών της λατινικής γλώσσας με την αρχαία και νέα ελληνική και τις σύγχρονες λατινογενείς γλώσσες • Γραμματικά και συντακτικά φαινόμενα: <ul style="list-style-type: none"> > Τα αρσενικά ουσιαστικά της β' κλίσης που λήγουν σε - er > Το αρσενικό ουσιαστικό vir της β' κλίσης > Το ετερογενές ουσιαστικό locus > Η οριστική παρατατικού ενεργητικής φωνής της β' συζυγίας > Η αυτοπάθεια [ευθεία και πλάγια] > Η σύνταξη του ρήματος studeo > Η αφαιρετική του χρόνου > Η απρόθετη αφαιρετική που δηλώνει στάση σε τόπο > Παράθεση – Επεξήγηση > Η πρόθεση pro + αφαιρετική • Σύνδεση με το ευρύτερο ιστορικό, κοινωνικό και πολιτιστικό πλαίσιο στο οποίο ανάγεται το κείμενο. Ερμηνεία του κειμένου με την προσέγγιση κεντρικών ιδεών του ρωμαϊκού κόσμου που αναδεικνύονται από αυτό.
Μάθημα VI: Οι νόμοι	4	<ul style="list-style-type: none"> • Μετάφραση, σύνταξη και ερμηνευτική απόδοση του κειμένου • Επισήμανση κοινών λέξεων και κοινών ριζών της λατινικής γλώσσας με την αρχαία και νέα ελληνική και τις σύγχρονες λατινογενείς γλώσσες

		<ul style="list-style-type: none"> • Γραμματικά και συντακτικά φαινόμενα: <ul style="list-style-type: none"> > Η γ' κλίση των ουσιαστικών [συμφωνόληκτα- περιπτοσύλλαβα αρσενικά, θηλυκά, ουδέτερα] > Η αναφορική αντωνυμία qui-quaе-quod > Γενική υποκειμενική > Γενική αντικειμενική > Η πρόθεση sine + αφαιρετική • Σύνδεση με το ευρύτερο ιστορικό, κοινωνικό και πολιτιστικό πλαίσιο στο οποίο ανάγεται το κείμενο. Ερμηνεία του κειμένου με την προσέγγιση κεντρικών ιδεών του ρωμαϊκού κόσμου που αναδεικνύονται από αυτό.
Μάθημα VII: Ετοιμασίες για ξεχειμώνιασμα	4	<ul style="list-style-type: none"> • Μετάφραση, σύνταξη και ερμηνευτική απόδοση του κειμένου • Επισήμανση κοινών λέξεων και κοινών ριζών της λατινικής γλώσσας με την αρχαία και νέα ελληνική και τις σύγχρονες λατινογενείς γλώσσες • Γραμματικά και συντακτικά φαινόμενα: <ul style="list-style-type: none"> > Η γ' κλίση των ουσιαστικών [ισοσύλλαβα- φωνηεντόληκτα αρσενικά, θηλυκά] > Σχηματισμός αιτιατικής και αφαιρετικής ενικού στα ουσιαστικά vis, turris, Neapolis > Το ελλειπτικό ουσιαστικό vis > Το ρήμα possum στην οριστική ενεστώτα και παρατατικού > Το απαρέμφατο του ενεργητικού ενεστώτα α' και β' συζυγίας > Ταυτοπροσωπία - ετεροπροσωπία / το υποκείμενο του τελικού και ειδικού απαρεμφάτου > Οι προθέσεις propter + αιτιατική, ex + αφαιρετική, de + αφαιρετική • Σύνδεση με το ευρύτερο ιστορικό, κοινωνικό και πολιτιστικό πλαίσιο στο οποίο ανάγεται το κείμενο. Ερμηνεία του κειμένου με την προσέγγιση κεντρικών ιδεών του ρωμαϊκού κόσμου που αναδεικνύονται από αυτό.
Μάθημα VIII: Όταν βγεις στο κυνήγι, πάρε μαζί σου μολύβι και χαρτί	1	<ul style="list-style-type: none"> • Γραμματικά και συντακτικά φαινόμενα: <ul style="list-style-type: none"> • Τα ουδέτερα φωνηεντόληκτα ουσιαστικά της γ' κλίσης που λήγουν σε -

		<p>e, -al, -ar</p> <ul style="list-style-type: none"> • Τα τριτόκλιτα επίθετα: τρικατάληκτα, δικατάληκτα, μονοκατάληκτα • Η οριστική μέλλοντα ενεργητικής φωνής της α' και β' συζυγίας <p>Βλ. Σημείωση στο τέλος του Προγραμματισμού.</p>
Μάθημα ΙΧ: Η εγκαθίδρυση της δημοκρατίας στη Ρώμη	4	<ul style="list-style-type: none"> • Μετάφραση, σύνταξη και ερμηνευτική απόδοση του κειμένου • Επισήμανση κοινών λέξεων και κοινών ριζών της λατινικής γλώσσας με την αρχαία και νέα ελληνική και τις σύγχρονες λατινογενείς γλώσσες • Γραμματικά και συντακτικά φαινόμενα: <ul style="list-style-type: none"> > Η οριστική ενεστώτα ενεργητικής φωνής της γ' και δ' συζυγίας > Η οριστική παρατατικού ενεργητικής φωνής της γ' και δ' συζυγίας > Το απαρέμφατο ενεστώτα ενεργητικής φωνής της γ' και δ' συζυγίας > Οι δεικτικές αντωνυμίες hic-haec-hoc και ille-illa-illud > Η δεικτική-οριστική αντωνυμία ipse-ipsa-ipsum • Σύνδεση με το ευρύτερο ιστορικό, κοινωνικό και πολιτιστικό πλαίσιο στο οποίο ανάγεται το κείμενο. Ερμηνεία του κειμένου με την προσέγγιση κεντρικών ιδεών του ρωμαϊκού κόσμου που αναδεικνύονται από αυτό.
Μάθημα Χ: Η προφητεία του Δία	4	<ul style="list-style-type: none"> • Μετάφραση, σύνταξη και ερμηνευτική απόδοση του κειμένου • Επισήμανση κοινών λέξεων και κοινών ριζών της λατινικής γλώσσας με την αρχαία και νέα ελληνική και τις σύγχρονες λατινογενείς γλώσσες • Γραμματικά και συντακτικά φαινόμενα: <ul style="list-style-type: none"> > Η οριστική μέλλοντα ενεργητικής φωνής της γ' και δ' συζυγίας > Η οριστική μέλλοντα του ρήματος sum > Η οριστική ενεστώτα, παρατατικού και μέλλοντα ενεργητικής φωνής του ρήματος fero και το απαρέμφατο ενεστώτα ενεργητικής φωνής. > Οι φωνητικές αλλοιώσεις στα σύνθετα ρήματα • Σύνδεση με το ευρύτερο ιστορικό, κοινωνικό και πολιτιστικό πλαίσιο στο οποίο

		<p>ανάγεται το κείμενο. Ερμηνεία του κειμένου με την προσέγγιση κεντρικών ιδεών του ρωμαϊκού κόσμου που αναδεικνύονται από αυτό.</p>
Μάθημα XI: Η Ρώμη και η Καρχηδόνα	4	<ul style="list-style-type: none"> • Μετάφραση, σύνταξη και ερμηνευτική απόδοση του κειμένου • Επισήμανση κοινών λέξεων και κοινών ριζών της λατινικής γλώσσας με την αρχαία και νέα ελληνική και τις σύγχρονες λατινογενείς γλώσσες • Γραμματικά και συντακτικά φαινόμενα: <ul style="list-style-type: none"> > Η οριστική παρακειμένου ενεργητικής φωνής της α', β' και δ' συζυγίας > Η οριστική παρακειμένου του ρήματος sum > Οι αρχικοί χρόνοι των ρημάτων στην ενεργητική φωνή > Οι χρονικές προτάσεις που εισάγονται με τους συνδέσμους postquam, ubi, ut και simul • Σύνδεση με το ευρύτερο ιστορικό, κοινωνικό και πολιτιστικό πλαίσιο στο οποίο ανάγεται το κείμενο. Ερμηνεία του κειμένου με την προσέγγιση κεντρικών ιδεών του ρωμαϊκού κόσμου που αναδεικνύονται από αυτό.
Μάθημα XII: Ο ύπατος Αιμίλιος Παύλος και το σκυλάκι της κόρης του	4	<ul style="list-style-type: none"> • Μετάφραση, σύνταξη και ερμηνευτική απόδοση του κειμένου • Επισήμανση κοινών λέξεων και κοινών ριζών της λατινικής γλώσσας με την αρχαία και νέα ελληνική και τις σύγχρονες λατινογενείς γλώσσες • Γραμματικό φαινόμενο: <ul style="list-style-type: none"> > Η οριστική παρακειμένου ενεργητικής φωνής της γ' συζυγίας (οι τέσσερις διαφορετικοί τρόποι σχηματισμού) • Σύνδεση με το ευρύτερο ιστορικό, κοινωνικό και πολιτιστικό πλαίσιο στο οποίο ανάγεται το κείμενο. Ερμηνεία του κειμένου με την προσέγγιση κεντρικών ιδεών του ρωμαϊκού κόσμου που αναδεικνύονται από αυτό.
Μάθημα XIII: Πώς η γνώση νίκησε τη δεισιδαιμονία	4	<ul style="list-style-type: none"> • Μετάφραση, σύνταξη και ερμηνευτική απόδοση του κειμένου • Επισήμανση κοινών λέξεων και κοινών ριζών της λατινικής γλώσσας με την αρχαία και νέα ελληνική και τις σύγχρονες λατινογενείς γλώσσες • Γραμματικά και συντακτικά φαινόμενα: <ul style="list-style-type: none"> > Η οριστική υπερσυντελικού ενεργητικής φωνής της α', β', γ' και δ' συζυγίας.

		<ul style="list-style-type: none"> > Η οριστική υπερσυντελικού του ρήματος sum. > Η οριστική συντελεσμένου μέλλοντα ενεργητικής φωνής της α', β', γ' και δ' συζυγίας. > Η οριστική συντελεσμένου μέλλοντα του ρήματος sum. > Η δ' κλίση των ουσιαστικών > Το ουσιαστικό domus και οι ιδιαιτερότητες στην κλίση του > Η πρόθεση adversus + αιτιατική > Το εμπρόθετο εξωτερικό αναγκαστικό αίτιο [ob, per και propter + αιτιατική] <ul style="list-style-type: none"> • Σύνδεση με το ευρύτερο ιστορικό, κοινωνικό και πολιτιστικό πλαίσιο στο οποίο ανάγεται το κείμενο. Ερμηνεία του κειμένου με την προσέγγιση κεντρικών ιδεών του ρωμαϊκού κόσμου που αναδεικνύονται από αυτό.
Θεματογραφία	3	
Ανακοίνωση εργασιών - Επαναλήψεις - Διαγωνίσματα	4	Σημείωση: Κάποιες από τις περιόδους που διατίθενται για Θεματογραφία και για Ανακοίνωση Εργασιών – Επαναλήψεις – Διαγωνίσματα, αν και όπου κρίνεται σκόπιμο, να διατίθενται για τη διδασκαλία των συγκεκριμένων Μαθημάτων.
<u>Σημείωση:</u> Τα γραμματικά φαινόμενα του Μαθήματος VIII, για να κατακτηθούν μέσα σε κειμενικό πλαίσιο, συστήνεται όπως, όταν συναντώνται σε άλλα κείμενα (π.χ. Μάθημα X), επισημαίνονται και επεξηγούνται.		
Σύνολο	60	

Β' ΤΕΤΡΑΜΗΝΟ

Μάθημα XIV: Ένα φοβερό όνειρο	4	<ul style="list-style-type: none"> • Μετάφραση, σύνταξη και ερμηνευτική απόδοση του κειμένου • Επισήμανση κοινών λέξεων και κοινών ριζών της λατινικής γλώσσας με την αρχαία και νέα ελληνική και τις σύγχρονες λατινογενείς γλώσσες • Γραμματικά και συντακτικά φαινόμενα:<ul style="list-style-type: none"> • Η ε' κλίση των ουσιαστικών • Η δεικτική αντωνυμία idem-eadem-idem • Ο αντίστροφος cum • Τα ρήματα σε -io που ανήκουν στη γ' και όχι στη δ' συζυγία • Η γενική της ιδιότητας • Η αφαιρετική της ιδιότητας • Σύνδεση με το ευρύτερο ιστορικό, κοινωνικό και πολιτιστικό πλαίσιο στο οποίο ανάγεται το κείμενο. Ερμηνεία του κειμένου με την προσέγγιση κεντρικών ιδεών του ρωμαϊκού κόσμου που αναδεικνύονται από αυτό.
Μάθημα XV: Τα ήθη των Γερμανών	4	<ul style="list-style-type: none"> • Μετάφραση, σύνταξη και ερμηνευτική απόδοση του κειμένου • Επισήμανση κοινών λέξεων και κοινών ριζών της λατινικής γλώσσας με την αρχαία και νέα ελληνική και τις σύγχρονες λατινογενείς γλώσσες • Γραμματικά και συντακτικά φαινόμενα:<ul style="list-style-type: none"> > Η οριστική ενεστώτα παθητικής φωνής της α', β' και δ' συζυγίας > Το απαρέμφατο του ενεστώτα παθητικής φωνής της α', β' και δ' συζυγίας > Τα αποθετικά ρήματα > Οι αρχικοί χρόνοι της παθητικής φωνής > Το ποιητικό αίτιο > Η διπλή σύνταξη των ρημάτων iubeo, veto, prohibeo, sino, patior, cogo με ενεργητικό ή παθητικό απαρέμφατο > Ο επαναληπτικός cum • Σύνδεση με το ευρύτερο ιστορικό, κοινωνικό και πολιτιστικό πλαίσιο στο

		<p>οποίο ανάγεται το κείμενο. Ερμηνεία του κειμένου με την προσέγγιση κεντρικών ιδεών του ρωμαϊκού κόσμου που αναδεικνύονται από αυτό.</p>
Μάθημα XVI: Η τελευταία μάχη του Καίσαρα στη Γαλατία	4	<ul style="list-style-type: none"> • Μετάφραση, σύνταξη και ερμηνευτική απόδοση του κειμένου • Επισήμανση κοινών λέξεων και κοινών ριζών της λατινικής γλώσσας με την αρχαία και νέα ελληνική και τις σύγχρονες λατινογενείς γλώσσες • Γραμματικά και συντακτικά φαινόμενα: <ul style="list-style-type: none"> • Η οριστική ενεστώτα παθητικής φωνής της γ' συζυγίας • Το απαρέμφατο του ενεστώτα παθητικής φωνής της γ' συζυγίας • Η οριστική μέλλοντα παθητικής φωνής της α', β', γ' και δ' συζυγίας • Το ρήμα fio • Η γενική διαιρετική • Σύνδεση με το ευρύτερο ιστορικό, κοινωνικό και πολιτιστικό πλαίσιο στο οποίο ανάγεται το κείμενο. Ερμηνεία του κειμένου με την προσέγγιση κεντρικών ιδεών του ρωμαϊκού κόσμου που αναδεικνύονται από αυτό.
Μάθημα XVII: Φόβος μπροστά στο άγνωστο	4	<ul style="list-style-type: none"> • Μετάφραση, σύνταξη και ερμηνευτική απόδοση του κειμένου <ul style="list-style-type: none"> • Επισήμανση κοινών λέξεων και κοινών ριζών της λατινικής γλώσσας με την αρχαία και νέα ελληνική και τις σύγχρονες λατινογενείς γλώσσες • Γραμματικά και συντακτικά φαινόμενα: <ul style="list-style-type: none"> > Η οριστική παρατατικού παθητικής φωνής της α', β', γ' και δ' συζυγίας > Η μετοχή παθητικού παρακειμένου > Το ρήμα do και η ιδιαιτερότητα στην κλίση του > Το εσωτερικό αναγκαστικό αίτιο • Σύνδεση με το ευρύτερο ιστορικό, κοινωνικό και πολιτιστικό πλαίσιο στο οποίο ανάγεται το κείμενο. Ερμηνεία του κειμένου με την προσέγγιση κεντρικών ιδεών του ρωμαϊκού κόσμου που αναδεικνύονται από αυτό.
Μάθημα XVIII: Ο Ηρακλής στην Ιταλία	4	<ul style="list-style-type: none"> • Μετάφραση, σύνταξη και ερμηνευτική απόδοση του κειμένου • Επισήμανση κοινών λέξεων και κοινών ριζών της λατινικής γλώσσας με την αρχαία και νέα ελληνική και τις σύγχρονες λατινογενείς γλώσσες

		<ul style="list-style-type: none"> • Γραμματικά και συντακτικά φαινόμενα: <ul style="list-style-type: none"> > Το απαρέμφατο του παρακειμένου ενεργητικής φωνής [σχηματισμός και σύνταξη με ρήματα ενεργητικής και παθητικής φωνής] > Η κλίση του ουσιαστικού bos, bovis > Η αόριστη αντωνυμία quidam-quaedam-quoddam / quiddam > Η πρόθεση ex + αφαιρετική • Σύνδεση με το ευρύτερο ιστορικό, κοινωνικό και πολιτιστικό πλαίσιο στο οποίο ανάγεται το κείμενο. Ερμηνεία του κειμένου με την προσέγγιση κεντρικών ιδεών του ρωμαϊκού κόσμου που αναδεικνύονται από αυτό.
Μάθημα XIX: Η συνωμοσία του Κατιλίνα	4	<ul style="list-style-type: none"> • Μετάφραση, σύνταξη και ερμηνευτική απόδοση του κειμένου • Επισημάνση κοινών λέξεων και κοινών ριζών της λατινικής γλώσσας με την αρχαία και νέα ελληνική και τις σύγχρονες λατινογενείς γλώσσες • Γραμματικά και συντακτικά φαινόμενα: <ul style="list-style-type: none"> > Ο παρακείμενος, υπερσυντέλικος και συντελεσμένος μέλλοντας παθητικής φωνής της α', β', γ' και δ' συζυγίας > Το απαρέμφατο παρακειμένου παθητικής φωνής και η σύνταξή του > Ο υπερθετικός των ομαλών επιθέτων > Γενική και αφαιρετική της ιδιότητας > Η διάκριση ανάμεσα στα ρήματα cado και caedo • Σύνδεση με το ευρύτερο ιστορικό, κοινωνικό και πολιτιστικό πλαίσιο στο οποίο ανάγεται το κείμενο. Ερμηνεία του κειμένου με την προσέγγιση κεντρικών ιδεών του ρωμαϊκού κόσμου που αναδεικνύονται από αυτό.
Μάθημα XX: Πίσω από τις κουρτίνες ή πώς ο Κλαύδιος έγινε αυτοκράτορας	4	<ul style="list-style-type: none"> • Μετάφραση, σύνταξη και ερμηνευτική απόδοση του κειμένου • Επισημάνση κοινών λέξεων και κοινών ριζών της λατινικής γλώσσας με την αρχαία και νέα ελληνική και τις σύγχρονες λατινογενείς γλώσσες • Γραμματικά και συντακτικά φαινόμενα: <ul style="list-style-type: none"> • Η μετοχή ενεστώτα ενεργητικής φωνής α', β', γ' και δ' συζυγίας • Η μετοχή μέλλοντα ενεργητικής φωνής α', β', γ' και δ' συζυγίας • Η συνημμένη μετοχή

		<ul style="list-style-type: none"> • Τα είδη της μετοχής: επιθετική, επιρρηματική, κατηγορηματική • Οι όροι <i>σύγχρονο</i>, <i>υστερόχρονο</i>, <i>προτερόχρονο</i> • Η ενεργητική περιφραστική συζυγία • Το απαρέμφατο μέλλοντα ενεργητικής φωνής • Σύνδεση με το ευρύτερο ιστορικό, κοινωνικό και πολιτιστικό πλαίσιο στο οποίο ανάγεται το κείμενο. Ερμηνεία του κειμένου με την προσέγγιση κεντρικών ιδεών του ρωμαϊκού κόσμου που αναδεικνύονται από αυτό.
Μάθημα XXI: Πώς πήρε το όνομά του το Pisaurum		<u>Βλ. παρακάτω, ΔΕ/ΔΕ Μαθήματος XXIII.</u>
Μάθημα XXII: Προτροπές προς τους Ρωμαίους	4	<ul style="list-style-type: none"> • Μετάφραση, σύνταξη και ερμηνευτική απόδοση του κειμένου • Επισήμανση κοινών λέξεων και κοινών ριζών της λατινικής γλώσσας με την αρχαία και νέα ελληνική και τις σύγχρονες λατινογενείς γλώσσες • Γραμματικά και συντακτικά φαινόμενα: <ul style="list-style-type: none"> > Η υποτακτική ενεστώτα ενεργητικής φωνής της α', β', γ' και δ' συζυγίας > Η υποτακτική ενεστώτα παθητικής φωνής της α', β', γ' και δ' συζυγίας > Η υποτακτική ενεστώτα του ρήματος sum > Οι σημασίες της υποτακτικής • Σύνδεση με το ευρύτερο ιστορικό, κοινωνικό και πολιτιστικό πλαίσιο στο οποίο ανάγεται το κείμενο. Ερμηνεία του κειμένου με την προσέγγιση κεντρικών ιδεών του ρωμαϊκού κόσμου που αναδεικνύονται από αυτό.
Μάθημα XXIII: Ένας υπέροχος άνθρωπος	5	<ul style="list-style-type: none"> • Μετάφραση, σύνταξη και ερμηνευτική απόδοση του κειμένου • Επισήμανση κοινών λέξεων και κοινών ριζών της λατινικής γλώσσας με την αρχαία και νέα ελληνική και τις σύγχρονες λατινογενείς γλώσσες • Γραμματικά και συντακτικά φαινόμενα: <ul style="list-style-type: none"> > Η υποτακτική παρατατικού ενεργητικής φωνής της α', β', γ' και δ' συζυγίας

		<ul style="list-style-type: none"> > Η υποτακτική παρατατικού παθητικής φωνής της α', β', γ' και δ' συζυγίας > Η υποτακτική μέλλοντα ενεργητικής φωνής της α', β', γ' και δ' συζυγίας > Η υποτακτική παρατατικού και μέλλοντα του ρήματος sum > Η υποτακτική στις δευτερεύουσες προτάσεις > Ο κανόνας της ακολουθίας των χρόνων [consecutio temporum] (<u>μόνο ΑΠΛΗ ΑΝΑΦΟΡΑ – Διδάσκεται αναλυτικά στην Γ' τάξη</u>) > ΑΝΑΦΟΡΑ στην αφαιρετική απόλυτο με την ευκαιρία της μετοχής occiso Scriboniano – Βλ. Παρατηρήσεις βιβλίου Μαθήματος XXI. <ul style="list-style-type: none"> • Σύνδεση με το ευρύτερο ιστορικό, κοινωνικό και πολιτιστικό πλαίσιο στο οποίο ανάγεται το κείμενο. Ερμηνεία του κειμένου με την προσέγγιση κεντρικών ιδεών του ρωμαϊκού κόσμου που αναδεικνύονται από αυτό.
Μάθημα XXIV: Το πάθημα ενός ψεύτη	4	<ul style="list-style-type: none"> • Μετάφραση, σύνταξη και ερμηνευτική απόδοση του κειμένου • Επισήμανση κοινών λέξεων και κοινών ριζών της λατινικής γλώσσας με την αρχαία και νέα ελληνική και τις σύγχρονες λατινογενείς γλώσσες • Γραμματικά και συντακτικά φαινόμενα: <ul style="list-style-type: none"> ✓ Η υποτακτική παρακειμένου ενεργητικής φωνής της α', β', γ' και δ' συζυγίας ✓ Η υποτακτική παρακειμένου παθητικής φωνής της α', β', γ' και δ' συζυγίας ✓ Η υποτακτική υπερσυντελικού ενεργητικής φωνής της α', β', γ' και δ' συζυγίας ✓ Η υποτακτική υπερσυντελικού παθητικής φωνής της α', β', γ' και δ' συζυγίας ✓ Η υποτακτική παρακειμένου και υπερσυντελικού του ρήματος sum ✓ Ο κανόνας της ακολουθίας των χρόνων [consecutio temporum] (<u>μόνο ΑΠΛΗ ΑΝΑΦΟΡΑ – Διδάσκεται αναλυτικά στο Μάθημα XXXV</u>) ✓ Η σύνταξη του συνδέσμου cum [ιστορικός ή διηγηματικός, χρονικός] • Σύνδεση με το ευρύτερο ιστορικό, κοινωνικό και πολιτιστικό πλαίσιο στο

		οποίο ανάγεται το κείμενο. Ερμηνεία του κειμένου με την προσέγγιση κεντρικών ιδεών του ρωμαϊκού κόσμου που αναδεικνύονται από αυτό.
Θεματογραφία	5	<u>Βλ. παρακάτω, Σημείωση 1.</u>
Επαναλήψεις - Διαγωνίσματα Ανακοίνωση γραπτών εργασιών - πρότζεκτ	6	Σημείωση: 1. Κάποιες από τις περιόδους που διατίθενται για Θεματογραφία και για Επαναλήψεις - Διαγωνίσματα, αν και όπου κρίνεται σκόπιμο, μπορεί να διατίθενται για τη διδασκαλία των συγκεκριμένων Μαθημάτων. 2. Η ανακοίνωση γραπτών εργασιών - πρότζεκτ μπορεί να γίνεται και κατά τη διδασκαλία των Μαθημάτων.
Σύνολο	52	